

Riktlinjer handläggning och dokumentation vuxenärenden

Antagen av:	Humanistiska nämnden 2024-05-07 § 40 HN 2024:20
Dokumentkategori:	Styrdokument
Dokumenttyp:	Riktlinjer

Innehåll

Innehåll	1
1. Inledning	2
1.1 Riktlinjernas syfte	2
1.2 Målgrupp.....	2
1.3 Socialtjänstens ansvar	2
1.4 Samverkan och delaktighet	2
2 Lagstiftning	2
Riktlinjerna utgår främst från följande lagstiftning:	2
2.1 Socialtjänstlagen.....	3
2.2 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall	3
2.3 Socialtjänstförordningen	3
2.4 Offentlighets- och sekretesslagen.....	3
2.5 Sekretesskydd för anmälare/uppgiftslämnare	4
3. Missbruk och beroende	4
3.1 Handläggning och dokumentation	4
3.2 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall LVM.....	6
3.3 Kontraktsvård.....	7
3.4 Vårdvistelse	8
3.5 Spelmissbruk.....	8
5. Sociala boenden	8
5.1 Inledning	8
5.2 Definition av sociala boenden	9
5.3 Syfte sociala boenden.....	10
5.4 Hemlöshet.....	10
5.5 Grundkrav för socialt kontrakt/träninglägenhet.....	10
5.6 Målgrupp.....	10
5.7 Ansökan, bedömning och utredning.....	11
5.8 Vräkningsförebyggande åtgärder.....	11
6. Våld i nära relation	11
7. Yttranden (körkort, vapen etc.)	13
7.1 Körkortsyttrande.....	13
7.2 Yttrande enligt vapenlagen och hemvärnsförordningen	14
8. Övrigt	14
8.1 Yttranden	14
8.2 Ej verkställda beslut	14
8.3 KommunikERING och underrättelse om beslut	15

1. Inledning

1.1 Riktlinjernas syfte

Riktlinjerna omfattar handläggning och dokumentation av vuxenärenden. Syftet med dessa riktlinjer är att skapa tydlighet och samsyn i arbetet som rör socialkontorets myndighetsutövning gällande vuxna. Riktlinjerna ska säkerställa rättssäkerhet och likabehandling och fungera som en vägledning i det praktiska arbetet, när det gäller att utreda och bedöma vuxnas behov av stöd, behandling och skydd samt planera och följa upp verkställda beslut.

1.2 Målgrupp

Målgruppen för dessa riktlinjer är vuxna från 18 år som vistas i kommunen. I vissa fall berörs unga upp till 21 år av handläggning och dokumentation av barn- och ungdomsärenden om grunderna för 3 § LVU föreligger, det vill säga missbruk, brottslig verksamhet och/eller annat socialt nedbrytande beteende. Riktlinjerna omfattar inte ekonomiskt bistånd då det finns särskilda riktlinjer för detta område.

1.3 Socialtjänstens ansvar

Enligt socialtjänstlagens portalparagraf, 1 kap. 1 § SoL, ska samhällets socialtjänst på demokratis och solidaritetens grund främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmande och integritet.

1.4 Samverkan och delaktighet

Socialtjänsten har huvudansvaret för samverkan och bör ha rutiner för samverkan med hälso- och sjukvården och polisen samt övriga tänkbara samverkansparter. Detta övergripande ansvar fräntar dock inte andra verksamheter att inom ramen för sina åtaganden svara för individens personliga och sociala utveckling.

All verksamhet inom socialkontoret ska, så långt det är möjligt, bedrivas så att den enskilde får möjlighet till största möjliga delaktighet så väl vid handläggning av myndighetsbeslut som vid insatser och service. All samverkan ska ske med den enskildes samtycke och delaktighet med målet att öka den enskildes livskvalitet.

2 Lagstiftning

Riktlinjerna utgår främst från följande lagstiftning:

- Socialtjänstlagen (2001:453) SoL
- Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870) LVM
- Socialtjänstförordningen (2001:937) SoF
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) OFSL

2.1 Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag med en kombination av skyldighets- och rättighetsregler. Lagens övergripande syfte är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänstlagen, SoL utgör grunden för allt arbete inom socialtjänsten. Socialkontorets arbete ska präglas av socialtjänstlagens vägledande principer; helhetssyn, frivillighet och självbestämmande, normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet.

- Helhetssynen förutsätter ett samarbete över sektorsgränserna.
- Frivillighet och självbestämmande ska vara vägledande vid handläggning av enskilda ärenden.
- Stöd- och hjälpinsatser ska "normaliseras" så att människor inte känner sig stämplade eller utpekade.
- Insatser så långt som möjligt genomförs av samma personal, enligt kontinuitetsprincipen.
- Av närhetsprincipen följer att insatser i hemmet går före vård utanför hemmet och att vården ska anordnas så nära hemmet som möjligt.

I 5 kap 9 § SoL finns de särskilda bestämmelserna om missbrukare. Nämnden ska enligt dessa aktivt sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Nämnden ska i samförstånd med den enskilde planera hjälpen och vården och noga bevaka att planen fullföljs. I 3 kap 7§ finns det även ett stycke där ansvarig nämnd enligt denna paragraf ska arbeta för att förebygga och motverka missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel. Socialnämnden ska även arbeta för att förebygga och motverka missbruk av spel om pengar.

2.2 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

Se avsnitt 3.2

2.3 Socialtjänstförordningen

I socialtjänstförordningen ges kompletterande föreskrifter till socialtjänstlagen, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och lagen om vård av missbrukare i vissa fall.

2.4 Offentlighets- och sekretesslagen

Alla anställda inom socialtjänsten är skyldiga att följa bestämmelser i lagen om offentlighet och sekretess, OSL. Enligt 26 kap 1 § OSL gäller sekretess inom socialtjänsten för uppgift om enskildas personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men. Sekretessen gäller såväl gentemot enskild som mellan myndigheter. Inom den egna verksamheten kan tjänstemän samråda med kollegor då det behövs

för att fullgöra de uppgifter som åligger tjänsten.

Sekretessen kan brytas:

- vid samtycke från den enskilde
- vid misstanke om allvarliga brott, t ex vid misstanke om brott mot barn
- om menprövning leder fram till att handlingen eller uppgiften kan lämnas ut
- om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning 14 kap. 1 och 6 § § SoL

Enligt 26 kap 9 § i OSL kan uppgifter om en enskild eller någon närstående till honom/henne lämnas mellan myndigheter om det behövs för att ge den enskilde nödvändig vård, behandling eller annat stöd och han/hon: 1) inte fyllt 18 år, 2) fortgående missbrukar alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel eller 3) vårdas med stöd av lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT eller lagen om rättspsykiisk vård, LRV.

2.5 Sekretesskydd för anmälare/uppgiftslämnare

För att kunna vara anonym får anmälaren inte uppge sitt namn. Den anmälare som uppger sitt namn är inte anonym och kan därmed inte uteslutas i dokumentation. Undantag från detta regleras i 26 kap 5 § OSL; Sekretess gäller i verksamhet som anges i 1 och 4 §§ för uppgift i anmälan eller utsaga av en enskild om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, i förhållande till den som anmälan eller utsagan avser, endast om det kan antas att fara uppkommer för att den som har lämnat uppgiften eller någon närstående till denne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år. Skyddet gäller bara uppgiftslämnare som är enskilda personer. Om uppgifterna kommer från en tjänsteman med anmälningsplikt gäller inte skyddet.

3. Missbruk och beroende

I detta avsnitt ingår myndighetsutövningen gällande missbruk och beroende för vuxna.

3.1 Handläggning och dokumentation

I 11 kap 5 § SoL fastställs att handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentationen ska ange beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Detta innebär att såväl den som fattar beslut om insatser som den som utför dem har skyldighet att dokumentera.

Aktualisering av ärende

Ett ärende kan aktualiseras genom ansökan, anmälan, på initiativ av myndigheten själv eller på annat sätt, exempelvis genom en begäran från annan myndighet om ett yttrande. En muntlig ansökan eller anmälan ska alltid dokumenteras.

Ansökan

Ansökan kan göras muntligt eller skriftligt av den enskilde själv eller genom ett ombud som den enskilde själv anlitar. Ombudet ska ha en muntlig eller skriftlig fullmakt. Om enbart muntlig fullmakt finns ska kontroll göras med den enskilde. Även i de fall där det från början står klart att en ansökan inte kommer att kunna beviljas, måste en utredning göras och ett beslut måste fattas.

Anmälan

Anmälan kan göras muntligt eller skriftligt. Om någon är i behov av vård enligt LVM har vissa myndigheter, som i sin verksamhet regelbundet kommer i kontakt med målgruppen, anmälningsskyldighet enligt 6 § LMV. Socialnämnden har också skyldighet att inleda utredning om nämnden fått kännedom om något som kan föranleda åtgärd enligt SoL eller LVM. Om det inte finns förutsättningar att inleda utredning enligt 7 § LVM får utredning endast inledas med stöd av 11 kap 1 § Sol, vilket innebär att åtgärder inte får vidtas utan den enskildes samtycke.

Förhandsbedömning

Frågan om en utredning ska inledas avgörs genom en förhandsbedömning. Utredning ska inte inledas om det redan från början är klarlagt att socialnämnden inte kan eller bör vidta några åtgärder. Utredning ska alltid inledas, oavsett den enskildes inställning, när begäran inkommer från andra myndigheter dit socialnämnden har skyldighet att yttra sig (exempelvis yttrande om körkortsfrågor). En förhandsbedömning går ut på att bilda sig en uppfattning om den enskildes situation och inställning till att ta emot hjälp. Bedömningen tar sin utgångspunkt i vad som framkommit i aktuell anmälan, eventuella tidigare anmälningar och tidigare kännedom om personen ifråga. Under en förhandsbedömning får information enbart tas från den enskilde. Det finns dock möjlighet att kontrollera inkomna uppgifter genom att ta kontakt med anmälaren. En förhandsbedömning bör genomföras skyndsamt enligt 11 kap. 1 § SoL för att bibehålla rättssäkerheten. Om förhandsbedömningen leder fram till ställningstagandet att utredning inte ska inledas ska detta dokumenteras.

Utredning

Begreppet utredning gäller för all den verksamhet som behövs för att göra det möjligt för en myndighet eller delegat att fatta beslut eller ett begärt yttrande i ett ärende. Utredning används också som ett sammanfattande begrepp för den slutliga dokumentation som själva utredandet resulterar i. Syftet med en utredning är att ge beslutsfattaren ett tillförlitligt beslutsunderlag samt att utgöra en grund för valet av fortsatta insatser. Inom socialtjänsten i Trosa kommun genomförs kartläggningen med hjälp av intervju- och utredningsinstrumentet Addiction Severity Index (ASI) som består av en grund-, återkoppling och en uppföljningsintervju. Denna metod används i missbruks- och beroendeutredningar.

Övrigt

Planer för genomförande och uppföljning av insatser Socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med denne. Det är viktigt

att denne ges möjlighet att framföra sina synpunkter på innehållet. För varje beslut ska en vårdplan upprättas. En vårdplan är en övergripande plan som syftar till att skapa ett målinriktat arbete. I vårdplanen ska även finnas uppgifter om föreslagen vårdform och under vilka förutsättningar vården kan upphöra. Vårdplanen, som bygger på utredningen, är ett fristående dokument och ska finnas med när socialnämnden tar ställning till föreslagen vård. En vårdplan ska finnas i alla biståndsärenden och skall undertecknas av båda parter.

Hur en beslutad insats ska genomföras, dokumenteras i en genomförandeplan som upprättas hos utföraren. Genomförandeplanen syftar till att skapa en tydlig struktur för genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för utföraren vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur.

Region Sörmland och kommunen har ett gemensamt ansvar för personer med både missbruk och psykisk ohälsa. När en klient behöver både hälso- och sjukvård och stöd från socialtjänsten, ska regionen och kommunen tillsammans upprätta en individuell plan, en SIP. De huvudmän som kallas till en SIP är skyldiga att närvara. För att kunna kalla till en SIP krävs samtycke från klienten. Denna skall, om det är möjligt, närvara vid mötet. Kommunen och regionen har långtgående skyldigheter att upprätta SIP. Därför ska den som begär en SIP som regel få det.

Ansökan om substitutionsbehandling görs till Region Sörmlands beroendecentrum och utreds inte av socialnämnden. Om den enskilde har behov av insatser från socialtjänsten bör socialtjänsten vara delaktig i upprättandet av vårdplanen och i övrigt samverka med hälso- och sjukvården enligt vad som regleras i 8 b § Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och 5 kap. 9 a § Socialtjänstlagen (2001:453).

Utredare av vuxnas missbruk och beroende är skyldiga att anmäla till mottagning barn, unga om det framkommer att barn vistas i missbruksmiljöer. Detsamma gäller för personal inom öppenvården. Anmälan kan göras muntligt eller skriftligt.

3.2 Lagen om vård av missbrukare i vissa fall LVM

Vård till missbrukare ska alltid i första hand ges i samförstånd med den enskilde enligt bestämmelserna i Socialtjänstlagen. Under vissa förutsättningar, som finns angivna i LVM, ska dock vård beredas missbrukaren oavsett av dennes samtycke. Tvångsvården ska syfta till att motivera missbrukare till att medverka frivilligt, till fortsatt behandling och till att ta emot stöd för att komma ifrån missbruket (2 § och 3 § LVM).

Socialnämnden skall inleda en LVM-utredning, när den genom anmälan enligt 6 § LVM eller på något annat sätt har fått kännedom om att det kan finnas skäl att bereda någon tvångsvård. När utredningen har inletts skall socialnämnden, om det inte är uppenbart obehövt, besluta om läkarundersökning av missbrukaren samt utse en läkare för undersökningen. Läkaren skall i ett intyg ange missbrukarens aktuella hälsotillstånd. Av socialnämndens utredning skall framgå missbrukarens

förhållanden samt tidigare vidtagna och planerade åtgärder. Av utredningen skall också framgå i vilket hem intagning kan ske och vilken vård utanför hemmet som planeras, om intagning sker.

Enligt 4 § LVM ska tvångsvård beslutas om någon till följd av ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk och om vårdbehovet inte kan tillgodoses enligt socialtjänstlagen eller på något annat sätt. Och individen till följd av missbruket utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara samt löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

Om någon för en kortare tid ges vård med stöd av Lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård hindrar detta inte ett beslut om tvångsvård enligt denna lag. Beslut om tvångsvård fattas av Förvaltningsrätten (5 § LVM).

För att en person ska bli aktuell för ett omhändertagande och placering på behandlingshem enligt LVM måste missbruket vara av svår karaktär. De allra flesta som blir aktuella för LVM har haft ett missbruk under flera år som de inte klarat av att bryta på egen hand. Ofta är beroendet också förknippat med omfattande psykosociala problem. De behandlingshem som kommer ifråga ska vara anpassade för den vård och hjälp som individen behöver. Det är klientens behov som avgör vilken typ av hem som är det bästa.

Placering på ett LVM-hem gäller i högst sex månader. Så snart som möjligt ska vården övergå till vård i annan form utanför institutionen, så kallad § 27-vård. Exempel på vård i annan form är vård vid ett annat behandlingshem, deltagande i öppenvårdsprogram eller familjehemsvård. Beslut om § 27-vård tas av föreståndare på SiS-institutionen.

Yttrande i samband med överlämnande till annan vård

Om en klient begått brott och samtidigt kan antas bli föremål för vård enligt LVM kan rätten enligt 31 kap 2 § BrB överlämna åt socialnämnden att anordna behövlig vård. Om den enskilde klienten redan befinner sig i LVM-vård kan rätten besluta om att denna vård ska bestå och överlåta ansvaret åt den som förestår hemmet. Detta gäller endast för brott där påföljden inte är längre än ett år. Innan rätten beslutar om överlämnande ska socialnämnden eller den som förestår hemmet höras. Att skriva ett sådant yttrande innebär att genomföra en utredning enligt 11 kap 1 § SoL.

3.3 Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelsestraff. Målgruppen är personer som normalt skulle dömas till fängelse men vars brottslighet i väsentlig grad kan relateras till missbruk av beroendeframkallande medel och som är villiga att genomgå vård och behandling enligt en särskild plan. Även andra omständigheter

som fordrar vård och behandling kan utgöra grund för kontraktsvård. Frivården har ansvaret för utredning och planering i ett kontraktsvårdsärende. Socialnämnden har till uppgift att ta ställning till eventuellt kostnadsansvar efter tidpunkten för tänkt frigivning. Socialnämndens kostnadsansvar för vården inträder från och med dagen efter den tänkta tidpunkten för frigivning alternativt villkorlig frigivning och pågår fram till behandlingstidens slut. Socialförvaltningen bör lämna en skriftlig ansvarsförbindelse till kriminalvården beträffande kostnadsansvaret efter tänkt frigivning. I förekommande fall betalar klienten egenavgift på samma grunder som i andra ärenden. Kontraktsvård är ett annat ord för straffet skyddstillsyn med föreskrift om särskild behandlingsplan och regleras i Brottsbalkens (1962:700) (BrB) 28:e och 30: e kapitel.

3.4 Vårdvistelse

Vårdvistelse enligt Fängelselagen (2010:610) 11 kap. 3 § innebär att en intagen som har behov av vård eller behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel kan få behandling i hem för vård eller boende eller i familjehem. Vården kan också gälla annat särskilt förhållande som kan antas ha samband med den intagnes brottslighet, till exempel våldsbenägenhet, spelberoende eller sexualbrottsrelaterat beteende. Vårdvistelsens längd avgörs av den intagnes behandlingsbehov. Den intagne bör ha genomfört någon form av brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet i anstalt eller på annat sätt visat att den är redo för att bearbeta sin problematik på det sätt som kommer att krävas under vårdvistelsen. Kostnaderna för vårdvistelse delas mellan kriminalvården och socialtjänsten genom att kriminalvården svarar för kostnaderna fram till tidpunkten för tänkt frigivning.

3.5 Spelmissbruk

Från och med den 1 januari 2018 har socialtjänstens ansvar för att förebygga och motverka missbruk utökats till att även omfatta missbruk av spel om pengar (3 kap. 7 § SoL). I likhet med vad som gäller för missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel ska socialnämnden bistå med insatser eller försöka motivera personer som missbrukar spel om pengar som behöver stöd, vård och behandlingsinsatser att söka hjälp för att komma till rätta med sina problem.

De regler och krav på handläggning och myndighetsutövning enligt SoL som gäller vid substansmissbruk gäller även vid spelmissbruk. Däremot är tvångsvård i enlighet med lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), inte tillämplig när det gäller spelmissbruk.

5. Sociala boenden

5.1 Inledning

Kommunens bostadsförsörjningsansvar styrs av lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, och ligger inte under socialtjänstens område. Socialtjänsten har ingen generell skyldighet enligt socialtjänstlagen att bistå med bostäder men har ett ansvar när det kommer till att utreda sådant bistånd som kan

falla under "livsföring i övrigt" enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen, samt sådant akut bistånd enligt kommunens yttersta ansvar som följer av 2 kap 1 § Socialtjänstlagen.

Varje kommuninvånare har ansvar för att ordna sin egen bostad, utifrån de förutsättningar som råder på bostadsmarknaden. Det kan bland annat innebära att vara inskriven i bostadsköer, söka bostäder på den allmänna bostadsmarknaden vid behov, ta hjälp av sitt nätverk, samt att anpassa sin bostad och det geografiska området för sitt bostadssökande efter rådande omständigheter.

5.2 Definition av sociala boenden

Socialt kontrakt

Socialt kontrakt är ett avtal om andrahandsboende som tecknas genom socialtjänsten. Socialtjänsten i Trosa kommun kan teckna avtal med både med det kommunala bostadsbolaget och privata hyresvärdar. Individen som tecknar ett socialt kontrakt får en handläggare på socialtjänsten som följer upp boendet. En förutsättning för att få ett socialt kontrakt är att denne uttömt alla möjligheter att få ett boende på den reguljära bostadsmarknaden (se avsnitt 5.5) och att den fortsatt söker boende på den reguljära bostadsmarknaden.

Träningsboende

Träningsboende är ett socialt kontrakt där själva målsättningen är att träna sig i att bo i en lägenhet och sköta den eftersom ett träningsboende är en insats som omfattas av en genomförandeplan där syftet är att individen ska träna sig i att bo i ett reguljärt boende och så småningom ska få ett boende på den reguljära bostadsmarknaden. Träningslägenheterna hyrs ut möblerade. Träningsboendet följs upp och omprövas var sjätte månad.

Jourboende

Jourboende är ett tillfälligt boende vid akut hemlöshet och används för särskilda grupper, främst familjer men även enskilda vuxna, som behöver ett kortvarigt boende för att lösa en akut social situation. Vid insatsen jourboende tecknas inget socialt kontrakt utan istället ett jourboendekontrakt. Ett boende i en jourlägenhet kan leda till ett socialt kontrakt om individen uttömt alla möjligheter till ett boende på den reguljära bostadsmarknaden, dock ej i det aktuella jourboendet. Under jourboendeperioden finns möjlighet till att utreda individens behov av socialt kontrakt. Jourboendet hyrs ut möblerat. Akutboende kan även beviljas på exempelvis vandrarhem eller liknande.

Besittningsskydd

I dessa sociala boendeformer förhandlas alltid den boendes besittningsskydd bort. Avtalet, avstående av besittningsskydd ska vara skriftlig i ett separat dokument och måste godkännas av hyresnämnden.

5.3 Syfte sociala boenden

Syftet med socialt kontrakt och träningsboende är att det ska utmynna i ett eget förstahandskontrakt. Träningsboendet och det sociala kontraktet är ett steg på vägen mot ett eget hyreskontrakt. I träningsboendet har hyresgästen godkänts som andrahandshyresgäst av fastighetsägaren efter förslag från socialtjänsten. Det finns en vårdplan som beskriver vad som förväntas av den enskilde, samt en genomförandeplan som beskriver hur detta ska genomföras. Följer hyresgästen planeringen kan det komma att kvalificera till ett eget hyreskontrakt.

5.4 Hemlöshet

Humanistiska nämnden har ansvar för särskilda insatser för att motverka hemlöshet. Socialstyrelsen anger fyra situationer där personer betraktas som hemlösa:

- Personen är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår även personer som sover i offentliga miljöer, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande.
- Personen är intagen eller inskriven på kriminalvårdsanstalt, hem för vård av boende (HVB), familjehem eller en SiS-institution, stödboende. Personen ska flytta därifrån inom tre månader men har ingen bostad ordnad inför utskrivning. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.
- Personen bor i en av kommunen/socialtjänsten ordnad boendelösning såsom träningslägenhet, socialt kontrakt, jourboende eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till boende inom den ordinarie bostadsmarknaden. Ovanstående kommunala boendelösningar har någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor och regler.
- Personen bor tillfälligt och kontraktslöst hos bekanta, familj/närstående eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt hos privatperson på max tre månader.

5.5 Grundkrav för socialt kontrakt/träningslägenhet

Socialtjänsten ger råd och stöd vid hyresskulder, samt andra boendefrågor. Socialtjänsten går i undantagsfall in med hyreskontrakt till personer som saknar bostad och inte kan få eget boende. Individen ska göra sitt yttersta för att skaffa bostad. Det kan exempelvis röra sig om att kontakta hyresvärdar i kommunen. För att kunna få socialt kontrakt/träningsboende krävs att den enskilde gjort vad som är möjligt för att ordna bostad. Det innebär att man ska redovisa svar från samtliga sökta lägenheter och att detta görs kontinuerligt.

5.6 Målgrupp

För den som inte själv kan skaffa ett ordinarie fullvärdigt boende på den öppna bostadsmarknaden kan socialtjänsten lämna bistånd genom att teckna kontraktet åt den enskilde, ett så kallat socialt kontrakt. Prioriterade grupper i första hand är

barnfamiljer och individer utsatta för relationsvåld eller annat skyddsbehov samt personer som bor på institutioner och stödboenden och som inte har någon bostad ordnad vid utskrivning.

5.7 Ansökan, bedömning och utredning

Ansökan om socialt kontrakt/träningsboende utreds av socialsekreterare. Socialsekreteraren skriver fram utredningen och gör en bedömning. Därefter ges förslag till beslut om socialt kontrakt/träningsboende. Enhetschef fattar beslut om träningsboende i samverkan med socialchef.

5.8 Vräkningsförebyggande åtgärder

Socialtjänsten bedriver ett vräkningsförebyggande arbete som dels innebär en formaliserad uppföljning av hyresskulder samt uppsökande verksamhet vid allvarigare störning som kan leda till uppsägning av hyresavtalet.

Alla hyresvärdar är enligt lag skyldiga att informera socialnämnden om skulder. För att i möjligaste mån förebygga och motverka vräkning till följd av hyresskulder följer socialtjänsten upp denna information. Detta görs genom informationsbrev till enskilda, samt vid bedömt behov ett mer aktivt uppsökande arbete. Detta arbete bedrivs i huvudsak av försörjningsstödshandläggare.

Socialtjänsten har ett ansvar för att särskilt beakta barns situation. Skulder och störningar som rör familjer med barn eller umgängesbarn följs därför upp särskilt. Målet är att i möjligaste mån undvika att barnfamiljer sägs upp eller vräks från sin bostad. För att göra det ska socialtjänsten när det är möjligt komma i kontakt med barnfamiljer som hotas av uppsägning i ett så tidigt skede som möjligt. Utredare av ekonomiskt bistånd är skyldiga att anmäla till mottagning barn, unga om det framkommer att barn riskerar att vräkas.

6. Våld i nära relation

Socialnämnden skall särskilt beakta att personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Begreppet "närstående" är könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, sambor, pojk- eller flickvänner som föräldrar, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller haft en nära och förtroendefull relation till. Bedömningen om vem som kan betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet. I en utredning som gäller en våldsutsatt vuxen ska det göras en bedömning av risken för att den vuxna kommer att utsättas för ytterligare våld. Det är viktigt att socialnämnden inte bara gör riskbedömningen vid ett tillfälle utan ser över och utvärderar om bedömningen behöver ändras. Det kan till exempel handla om situationer där den våldsutsatta avser att separera från våldsutövaren, att våldsutövarens frigivning från ett fängelsestraff närmar sig, att den våldsutsatta

ska lämna ett skyddat boende, att en dom om vårdnad ska meddelas eller att situationen kring boende eller umgänge avseende gemensamma barn är under förändring. Den nya bedömningen görs vid behov under utredningstiden (HSLF-FS 2022:39). När socialnämnden utreder ett ärende om våld i nära relation och får kännedom om att det finns barn, ska en orosanmälan upprättas till enheten för barn och familj som då utan dröjsmål är skyldiga att starta en utredning.

Personer som under lång tid mottagit ekonomiskt bistånd är en grupp som är överrepresenterade när det gäller att ha fått vård för eller avlidit på grund av yttre våld. Det gäller både män och kvinnor. Bland de som är utsatta för våld i nära relationer är biståndsmottagare överrepresenterade och kvinnor i majoritet.

Våldsutsatta kvinnor drabbas ofta av långsiktiga ekonomiska konsekvenser. Det finns starka samband mellan att vara utsatt för våld och att ha dålig ekonomi, ohälsa och vara arbetslös. De som drabbas av våld löper en väsentligt större risk att behöva ekonomiskt bistånd och risken kvarstår många gånger lång tid efter att våldet har upphört. Dessa behov ska särskilt beaktas vid ansökan om ekonomiskt bistånd. I övrigt hänvisas här till riktlinjerna för ekonomiskt bistånd i Trosa Kommun.

Socialnämnden ska utreda våldets karaktär och omfattning. Detta är nödvändigt för att kunna bedöma den våldsutsattas behov av stöd och hjälp. Avsikten är inte att göra en polisiär bedömning av vad som inträffat. Följande är exempel på frågor att ställa:

- Hur länge har våldet pågått?
- Har det ökat eller minskat i omfattning?
- Är det enstaka slag eller knuffar eller är det ett utdraget och långvarigt våld?
- Hur ofta förekommer det?
- Har våldet och kränkningarna ändrat karaktär med tiden?
- Förekommer våldet vid vissa tillfällen eller i vissa situationer?
- Har våldsutövaren varit påverkad av alkohol eller andra beroendeframkallande medel när våldet ägde rum?
- Har den som utövat våldet använt tillhyggen av något slag?
- Har eventuella barn upplevt våldet mellan parterna?

Våldsutsatta personers situation omfattar ofta många fler svårigheter än själva våldet. Socialtjänsten kan behöva ta hänsyn till alla dimensioner av utsatthet samt göra en helhetsbedömning av situationen och behovet av stöd och hjälp.

Det är viktigt att dokumentera våldet utifrån bestämmelserna i 11 kap. 5 § SoL och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 2014:5.

Utredare av vuxnas relationsvåld är skyldiga att anmäla till mottagning barn, unga om det framkommer att barn upplevt relationsvåld av någon närstående.

Trosa kommun är skyldig att hantera en ansökan från en enskild oavsett om personen är bosatt i den kommun personen söker i eller inte. Om en person på grund av våld eller andra övergrepp behöver flytta till en annan kommun men inte kan göra det utan stöd har han eller hon rätt att söka stöd från den kommun som denne önskar flytta till. En sådan ansökan ska av nämnden behandlas som om den sökande var bosatt i Trosa kommun (2a kap 8-9§ SoL).

Den 1 april 2024 trädde nya bestämmelser i kraft i bland annat socialtjänstlagen (2001:453), SoL, socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, och lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende. De nya bestämmelserna syftar till att förbättra skyddet för och stödet till personer som behöver skyddat boende till skydd och stöd mot hot, våld eller andra övergrepp. De syftar även till att stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende.

Skyddat boende ska regleras i SoL som en boendeinsats till den som behöver stöd och skydd till följd av hot, våld eller andra övergrepp. Barn som följer med en vårdnadshavare till ett skyddat boende ska bedömas och beviljas insatsen individuellt, och socialnämnden ska ansvara för att tillgodose barnets behov av stöd- och hjälpinsatser. När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna beviljas barnet insatsen med stöd av SoL. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med, ska socialnämnden, efter ansökan hos förvaltningsrätten, kunna bevilja barnet en insats i form av skyddat boende med stöd av en helt ny lag. Beslut om en sådan insats ska även kunna fattas omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten. Det ska krävas tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, IVO, för att få bedriva enskild verksamhet i form av skyddat boende. Kommuner och regioner som bedriver sådan verksamhet ska anmäla detta till myndigheten.

Nämnden bör även vidare utreda om någon åtgärd behöver vidtas i fråga om vårdnad, umgänge, förmynderskap eller målsägandebiträde enligt 5 kap. 2 § första stycket socialtjänstförordningen (2001:937).

I övrigt hänvisas till Trosa kommuns handlingsplan mot relationsvåld.

7. Yttranden (körkort, vapen etc.)

7.1 Körkortsytttrande

Lagstiftning rörande körkort regleras i körkortslagen (1998:488) samt i körkortsförordningen (1998:980).

Transportstyrelsens uppgift är att handlägga ansökningar om körkortstillstånd. Enligt 3 kap. 8 § körkortsförordningen får transportstyrelsen vid handläggning av en ansökan om körkortstillstånd eller förhandsbesked begära in yttrande av polismyndighet, frivårdsmyndighet eller socialnämnd.

Att skriva ett körkortsytttrande innebär att genomföra en utredning enligt 11 kap 1 § SoL. Ett körkortsytttrande ska innehålla en redogörelse för de omständigheter som har betydelse för att bedöma sökandens lämplighet som innehavare av körkort eller traktorkort ur nykterhets-/drogfrihetshänseende. Någon generell regel för utredningens omfattning och utredningstidens längd finns inte. Den måste dock vara så omfattande att transportstyrelsen har en realistisk möjlighet att göra sig en bedömning av om personen ur nykterhets-/drogfrihetshänseende är lämplig att inneha körkort eller inte. Socialnämnden avgör vilka uppgifter som behövs som underlag för bedömningen. Bestämmelser om hur länge en person med tidigare kända missbruksproblem ska ha varit nykter/drogfri för att kunna bedömas vara lämplig att inneha körkort finns inte. Det är dock viktigt att personen har visat en längre tid av dokumenterad nykterhet/drogfrihet efter eventuell avslutad missbruksbehandling.

7.2 Yttrande enligt vapenlagen och hemvärnsförordningen

Lagstiftning rörande vapen regleras i Vapenlagen (1996:67)

Vid handläggningen av ett ärende om ansökan om tillstånd till innehav av skjutvapen eller återkallelse av sådant tillstånd får polismyndigheten inhämta yttrande från Kriminalvården eller en socialnämnd (Rikspolisstyrelsens allmänna råd 2009:13 3 kap.), om det finns särskild anledning att anta att Kriminalvården eller nämnden kan lämna upplysningar av betydelse för ärendet. Yttrandet ska innehålla en redogörelse för de omständigheter som har betydelse för att bedöma sökandens eller tillståndshavarens lämplighet att inneha skjutvapen. Även yttrande enligt Hemvärnsförordningen 5 § om sökandes lämplighet kan efterfrågas från Försvarsmakten. I övrigt gäller samma regler för att skriva ett yttrande enligt vapenlagen och hemvärnsförordningen som ovanstående stycke om körkortsytttrande.

8. Övrigt

8.1 Yttranden

När andra myndigheter begär humanistiska nämndens yttrande har nämnden en skyldighet att yttra sig. En utredning ska alltid inledas oavsett vad den enskilde har för inställning. En begäran om yttrande, från exempelvis åklagare eller från kammarrätt i en LVM-process handläggs på samma sätt som andra utredningar inom socialtjänsten och ska dokumenteras och kommuniceras som andra utredningar.

8.2 Ej verkställda beslut

Alla gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader från dagen då beslutet fattades ska anmälas till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Även ärenden där verkställigheten avbryts och inte återupptas inom tre månader ska anmälas. Rapportering sker en gång per kvartal.

8.3 Kommunicering och underrättelse om beslut

En myndighet får inte avgöra ett ärende som avser myndighetsutövning mot enskild utan att den som är sökande har underrättats. Myndigheten ska ge parten tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Skyldigheten att kommunicera ska fullgöras i två steg:

- Den som har ställning som part ska underrättas om utredningsmaterialet
- Få möjligheter att yttra sig över det

Denna skyldighet gäller även yttrande till annan myndighet exempelvis åklagare och domstol samt ansökan om vård enligt LVM enligt Förvaltningslagen 25 §.